מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להכיר שלוש קטגוריות של גורמים ליצירת פערים בין מדינות
- להבין כיצד קולוניאליזם וגלובליזציה משפיעים על יחסי תלות כלכליים
- לנתח דוגמה של שרשרת ייצור ולזהות מי מרוויח ממנה

גרסת עולים חדשים – מילון מילים בראש הדף, משפטים קצרים ושפה פשוטה. אפשר לאפשר מילון אישי ועבודה בזוגות.

חלק א׳ – הבנת הנקרא - בחירה

1. ב – אקלים קיצוני ומחסור במים
2. ב – עלויות הובלה גבוהות יותר
3. ב – תשתיות ששירתו בעיקר את הייצוא שלהן
4. ב – על ידי מיקום מחקר ורווחים במדינות מפותחות וייצור זול במדינות פחות מפותחות
5. ב – סינגפור ודרום קוריאה

חלק ב׳ – נכון או לא נכון

1. לא נכון – הטקסט מדגיש שגורמים אינם גורל וניתן לצמצם פערים
2. נכון – כך נוצרים יחסי תלות כלכלית
3. לא נכון – ישראל תורמת ידע בחקלאות ורפואה דרך ארגון מש"ב וארגוני סיוע
4. נכון – יחסי התלות שנוצרו ממשיכים להתקיים בכלכלה העולמית
5. נכון – כך קרה בסינגפור ובדרום קוריאה

חלק ג׳ – השלמת משפטים

1. הובלה
2. קולוניאליזם
3. מפותחות
4. חומרי גלם
5. מש"ב

חלק ד׳ – התאמה - גורם וקטגוריה

- 1 – ד (גורם פיזי)
- 2 – ג (גורם היסטורי-פוליטי)
- 3 – א (גורם של גלובליזציה)
- 4 – ה (גורם פיזי)
- 5 – ב (פתרון אפשרי לצמצום פערים)

חלק ה׳ – מסלול הקקאו - סידור שלבים

1. גידול הקקאו על ידי חקלאים קטנים במדינה פחות מפותחת
2. מכירת הקקאו הגולמי במחיר נמוך לחברה בינלאומית
3. עיבוד הקקאו למוצר שוקולד במדינה מפותחת
4. מכירת השוקולד במחיר גבוה לצרכנים באירופה
5. הרווח הגדול נשאר בידי החברה הבינלאומית ולא בידי החקלאים

חלק ו׳ – כתיבה ופתרון בעיות

1. התלמיד/ה יציג/תציג שלוש קטגוריות נכונות עם דוגמה מתאימה לכל אחת, בהתבסס על ההסברים בטקסט
2. תשובה מאוזנת הכוללת 4 טענות רלוונטיות וניתוח ביקורתי קצר מכל נקודת מבט

כרטיס יציאה – מה לחפש

- פיזיים, היסטוריים-פוליטיים, גלובליזציה
- דוגמה כגון יחסי תלות בייצוא חומרי גלם וייבוא מוצרים מוגמרים
- ניתן לשנותם, כפי שהראו סינגפור ודרום קוריאה

טיפים להפעלה:

- אפשר לפתוח את השיעור בדיון קצר על דוגמת הקקאו ולחבר אותה למשימת הדילמה בסוף היחידה
- מומלץ להדגיש את ההבדל בין גורם 'פיזי' לגורם 'אנושי-היסטורי' באמצעות טבלה על הלוח
- בדיון על הדילמה, אפשר להשתמש בטכניקת עש"ן ד"ק כדי לעודד חשיבה מאוזנת לפני הבעת עמדה

דף תרגול: גורמים לאי השוויון המרחבי

דף התלמיד/ה **עולים חדשים**

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

במדינות שונות יש עוני ועושר. יש סיבות לזה: מזג אוויר, היסטוריה, וגם קשרי מסחר בעולם. נלמד מה הסיבות האלה.

📖 מילון קטן:

קולוניאליזם	שליטה של מדינה חזקה במדינה אחרת ובמשאביה
יחסי שולט-נשלט	מצב שבו מדינה אחת שולטת ומנצלת מדינה אחרת
חומר גלם	חומר טבעי לא מעובד, כמו קקאו או מתכת
הגירת עובדים	מעבר אנשים למדינה אחרת כדי לעבוד
בידוד גאוגרפי	מצב של מדינה רחוקה מים או משווקים, שמקשה על סחר
תאגיד בינלאומי	חברה גדולה הפועלת במספר מדינות בעולם
גלובליזציה	תהליך של קשרים כלכליים וחברתיים חזקים בין מדינות העולם

1 חלק א׳ – הבנת הנקרא - בחירה

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. איזה גורם קשור לטבע ולא להיסטוריה?

א) קולוניאליזם ב) אקלים קיצוני ומחסור במים ג) חוזי סחר בינלאומיים ד) תאגידים רב-לאומיים

2. מה קורה למדינה שאין לה גישה לים?

א) יוקר מחיה נמוך יותר ב) עלויות הובלה גבוהות יותר ג) יותר תיירות ד) פחות חקלאות

3. למי שירתו התשתיות שהמעצמות בנו?

א) תשתיות ששירתו את התושבים המקומיים ב) תשתיות ששירתו בעיקר את הייצוא שלהן

ג) מערכות חינוך מפותחות ד) כלכלה עצמאית וחזקה

4. מה עושים תאגידים בינלאומיים עם הרווחים והייצור?

א) על ידי חלוקה שווה של רווחים

ב) על ידי מיקום מחקר ורווחים במדינות מפותחות וייצור זול במדינות פחות מפותחות

ג) על ידי ביטול סחר בין מדינות ד) על ידי מניעת הגירת עובדים

5. אילו שתי מדינות היו עניות והפכו עשירות?

א) מצרים ומרוקו ב) סינגפור ודרום קוריאה ג) ברזיל וארגנטינה ד) קנדה ואוסטרליה

2 חלק ב׳ – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	גורמים לאי שוויון הם גזרת גורל שאי אפשר לשנות	☐	☐

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
2	מדינות רבות מייצאות חומרי גלם זולים ומייבאות מוצרים מוגמרים יקרים	☐	☐
3	ישראל אינה תורמת ידע למדינות מתפתחות	☐	☐
4	קולוניאליזם יצר משטר של שולט ונשלט שהשפעתו נמשכת גם היום	☐	☐
5	השקעה בחינוך ותשתיות יכולה לסייע למדינה להתפתח כלכלית	☐	☐

3 חלק ג' – השלמת משפטים

השלימו את המילה החסרה.

1. מדינה ללא יציאה לים משלמת הרבה יותר על _____

2. _____ היא שליטה של מעצמות בחלקים מאפריקה, אסיה ואמריקה הדרומית

3. תאגידים בינלאומיים ממקמים מחקר ופיתוח במדינות _____

4. מדינות פחות מפותחות מספקות לעיתים קרובות _____ זולים לכלכלה העולמית

5. ארגון _____ הוא ארגון ישראלי לשיתוף פעולה בין-לאומי

4 חלק ד' – התאמה - גורם וקטגוריה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. אקלים קיצוני ובידוד גאוגרפי	___	**א.** גורם של גלובליזציה
2. קולוניאליזם ויחסי שולט-נשלט	___	**ב.** פתרון אפשרי לצמצום פערים
3. תאגידים בינלאומיים המעבירים רווחים למדינות מפותחות	___	**ג.** גורם היסטורי-פוליטי
4. מרחק רב מהים	___	**ד.** גורם פיזי
5. מדיניות מיסוי של מדינה ענייה בעבר שהתפתחה	___	**ה.** גורם פיזי

5 חלק ה' – מסלול הקקאו - סידור שלבים

מספרו את השלבים לפי הסדר הנכון (1, 2, 3...).

☐	מכירת השוקולד במחיר גבוה לצרכנים באירופה
☐	מכירת הקקאו הגולמי במחיר נמוך לחברה בינלאומית
☐	גידול הקקאו על ידי חקלאים קטנים במדינה פחות מפותחת
☐	עיבוד הקקאו למוצר שוקולד במדינה מפותחת
☐	הרווח הגדול נשאר בידי החברה הבינלאומית ולא בידי החקלאים

6 חלק ו' – כתיבה ופתרון בעיות

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. רשמו את שלוש הקטגוריות של גורמים לאי שוויון (פיזיים, היסטוריים, גלובליזציה) ותנו דוגמה אחת מקורית לכל קטגוריה.

2. כתבו שתי טענות בעד ושתי טענות נגד הכנסת מהגרי עבודה למדינה מפותחת. לאחר מכן קבעו איזו טענה חזקה יותר מנקודת מבט המהגר ואיזו מנקודת מבט המדינה המארחת.

כרטיס יציאה

מהם שלושת סוגי הגורמים לאי שוויון מרחבי שלמדנו?

תנו דוגמה אחת להשפעת קולוניאליזם על כלכלת מדינה כיום

האם גורמים לאי שוויון הם סופיים וקבועים, או שניתן לשנותם? נמקו

איך הרגשתי בשיעור? 😕 😐 🙂 😀